

I. CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Kościół, a dokładniej Kaplicę Najświętszej Maryi Panny w Ronchamp, realizowano na pagórku Wogezów w latach 1952-1955, w miejscu starej kaplicy zniszczonej w czasie wojny. Żadne inne z dzieł Le Corbusiera nie wywołało takiego zainteresowania, żadne nie zaskoczyło bardziej i nie wzniciło gorętszej dyskusji. Nie dlatego, że było w architekturze tym, czym Panny z Avignon Picassa w malarstwie; to również, lecz bardziej dlatego, że było niepodobne do wszystkiego, co on sam tworzył do tej pory, i niezgodnie z głoszonymi przezeń dotychczas zasadami. (...) Do tej pory zdążył się objawić jako apostoł kąta prostego. I oto ten wielbiciel geometrii kątowej kreuje ni stąd, ni zowąd nieregularną, powyginaną, o roślinnej miękkości linii bryłę, w której nie istnieje kąt prosty i która zda się urągać całemu jego dorobkowi: precz z geometrią! W jaki sposób świat architektury, a świat ten od lat już patrzył mu na ręce, mógł nie zdrześć i nie poczuć oszołomienia? W roku 1956, na posiedzeniu Stowarzyszenia Architektów Brytyjskich, padły pytania: „Gdzież się podziały nauki, które La Corbusier głosił przez minione ćwierćwiecze? Czy ta budowla otwiera epokę nowego baroku?”.

Najznakomitszym pomnikiem tego romantycznego stylu, który Pevsner nazwał „nowym irracjonalizmem architektonicznym”, stała się kaplica w Ronchamp. Wnętrze mieści dwieście osób, lecz dwukrotnie w roku wokół obiektu gromadzą się rzesze pielgrzymów, którzy odbierają to dzieło sztuki tylko z zewnątrz - [architekt] postanowił więc, że da im rzeźbę ekspresyjną jak ołtarz. Harmonijne sprzężenie trzech zasadniczych elementów: korpusu nawy, obłej wieży i potężnego dachu, który siedzi na kaplicy jak czapa grzyba, ciemny, z surową fakturą nagiego betonu, sugestywnie wymodelowany w symbol łodzi Piotrowej lub może Arki Noego. On i nieregularne, gęsto rozsiane na lśniącej bieli ścian głębokie okna o różnej wielkości tworzą efekt kontrastu bieli i czerni, które inny geniusz architektury, Breuer, zamknął w lapidarnym „sun and shadow” (słońce i cień) [...]. Na oślepiających bielą tynku płaszczyznach ścian Ronchamp ta grafika słońca jest czymś na kształt symfonii cieniów skomponowanej przez Le Corbusiera.

Głębokość przeszklonych witrażami otworów okiennych sprawia, że światło wpada do wnętrza rozproszone, jakby nierzeczywiste, czyniąc w nawie półmroczny klimat o charakterze quasi-romańskim, pełnym średniowiecznego mistycyzmu. Osiągnąć to w XX-wiecznej strukturze - wielka rzecz. Żelbetowy baldachim stropu traci swój ciężar za sprawą prostego rozwiązania technicznego - wąskiego pasma świetlikowego między ścianami a dachem, tak iż dach ten zdaje się płynąć na promieniach słońca. Nadać pozór lekkości żagla olbrzymiej żelbetowej łupinie - znowu: jakaż wielka sztuka.

Le Corbusier oświadczył, że u podstaw formy, którą zastosował w Ronchamp, leżą „nieubłagane prawa matematyki i fizyki”. Tak, jest tu i matematyka, i fizyka, gdyż one są we wszystkim, co istnieje we wszechświecie, przez co właśnie są nieubłagane. Ale jest tu także coś większego, coś, czego nie ma wszędzie - liryka strukturalna, autentyczna poezja zaklęta w masie architektury.

Waldemar Łysiak, *Francuska ścieżka*. Krajowa Agencja Wydawnicza, Kraków, 1984, s. 29-32.

1. Kaplica w Ronchamp wywołała zdziwienie w świecie kultury, gdyż jej konstrukcja była:

- A) wykonana z żelbetu
 B) sprzeczna z poglądami twórcy
 C) inna niż pozostałe dzieła Le Corbusiera
 D) niezwykle duża

2. Le Corbusier zazwyczaj stosował w architekturze:

- A) bogatą ornamentykę
 B) nieregularne kształty
 C) formy proste i regularne
 D) kształty geometryczne

3. W opisie kaplicy w Ronchamp autor tekstu zwraca uwagę na:

- A) wygląd dachu
 B) kształt drzwi
 C) oświetlenie obiektu
 D) rozmieszczenie okien

4. Na kształt kaplicy w Ronchamp składa się między innymi:

- A) obła wieża
 B) dach w kształcie łodzi
 C) dzwonnica z wieloma oknami
 D) biała nawa

5. Wrażenie lekkości kompozycji jest wywołane:

- A) grą światła
 B) symetrią ścian
 C) zastosowaniem żelbetu
 D) kontrastem barw

6. Autor tekstu widzi w konstrukcji kaplicy „lirykę strukturalną”, co potwierdza słowami:

- A) Architekt zastosował „nieubłagane prawa matematyki i fizyki”.
 B) Le Corbusier skomponował „symfonię cieniów”.
 C) „Dach ten zdaje się płynąć na promieniach słońca”.
 D) „Światło wpada do wnętrza rozproszone, jakby nierzeczywiste”.

II. NAUKA O JĘZYKU

7. W zdaniu *Ta pani opowiada ciekawą bajkę o czarodzieju*. - przydawka jest wyrażona:

- A) przymiotnikiem
 B) zaimkiem
 C) wyrażeniem przyimkowym
 D) rzeczownikiem

8. W zdaniu *Po wielu godzinach marszu dotarliśmy na brzeg morza*. - nie ma:

- A) podmiotu
 B) dopełnienia
 C) przydawki
 D) okolicznika

9. W zdaniu *Nie przyszedł do szkoły z powodu przeziębienia*. - występuje okolicznik:

- A) miejsca
 B) czasu
 C) celu
 D) przyczyny

10. Zaimek przysłowny znajduje się w zdaniu:

- A) Stamtąd nie ma powrotu.
- B) To są jej książki.
- C) Nie mów tak głośno.
- D) Przed chwilą z nim rozmawiał.

11. Nieprawidłowo nazwano część mowy:

- A) malowanie - rzeczownik
- B) ponieważ -przyimek
- C) albo - spójnik
- D) niechże - wykrzyknik

12. Związek rządu tworzą wyrazy:

- A) piękny obraz
- B) brzeg morza
- C) czytać książkę
- D) iść powoli

13. Prawidłowo scharakteryzowano głoskę:

- A) z - twarda, dźwięczna, ustna
- B) j - miękka, dźwięczna, nosowa
- C) l - twarda, dźwięczna, ustna
- D) n - twarda, dźwięczna, nosowa

14. Dźwięczność głosek zależy od:

- A) położenia języka
- B) układu ust
- C) otwarcia jamy nosowej
- D) ustawienia wiązań głosowych

15. Wrostek znajduje się w wyrazie:

- A) wodzirej
- B) samochód
- C) korkociąg
- D) zlewozmywak

16. Ubezdźwięcznienie wsteczne następuje w wyrazie:

- A) uprząż
- B) słodki
- C) wędka
- D) krzemień

17. Mazurzenie polega na:

- A) akcentowaniu pierwszej sylaby wyrazu
- B) używaniu końcówki *-ech* zamiast *-em*
- C) wymawianiu *ke, ge* zamiast *kie, gie*
- D) wymawianiu *s, c, z* zamiast *sz, cz, ż*

18. Nieprawidłowo powiemy:

- A) Dyrektor nadal kontynuował przemówienie.
- B) W lato zwykle wyjeżdżamy nad morze.
- C) Skocz do sklepu po bułki.
- D) Na ile są dziś jabłka?

III. LITERATURA

19. Do Ebenezera Scrooge`a („Opowieść wigilijna”) przysły duchy, aby:

- A) porwać go do piekła
- B) nakłonić go do zmiany życia
- C) obudzić w nim sumienie
- D) ukazać istotne wartości świata

20. Duchy ukazały Scrooge`owi:

- A) atmosferę rodzinnego domu
- B) cierpienie dziecka
- C) jego własny pogrzeb
- D) jego dawne małżeństwo

21. W komedii pt. „Zemsta” widzimy, jak:

- A) Rejent poślubia Klarę
- B) Papkin oświadcza się Klarze
- C) Rejent zmusza Wacława do małżeństwa
- D) Cześnik snuje małżeńskie plany

22. „Zemsta” jest komedią, ponieważ:

- A) zawiera szczęśliwe zakończenie
- B) dotyczy ważnych spraw społecznych
- C) ma zabawną akcję
- D) nie ma punktu kulminacyjnego

23. Balladyna, bohaterka dramatu J. Słowackiego, była kobietą:

- A) wrażliwą
- B) uczciwą
- C) żądną władzy
- D) wyrachowaną

24. Kirkor poślubił Balladynę, ponieważ:

- A) kierował się radami Pustelnika
- B) dziewczyna była bogata
- C) dziewczyna wygrała konkurs w zbieraniu malin
- D) żadna inna mu się nie podobała

25. Rusyfikacja młodzieży w Klerykowie („Syzyfowe prace”) polegała na:

- A) zakazie posługiwania się językiem ojczystym
- B) oczernianiu na lekcjach ludności polskiej
- C) organizowaniu wycieczek do Rosji
- D) czytaniu utworów romantycznych poetów

26. Podczas lekcji języka polskiego Bernard Zygier recytował wiersz, który:

- A) zniechęcił młodzież do nauki
- B) wzruszył słuchaczy
- C) ukazywał walkę Polaków o wolność
- D) oburzył nauczyciela

27. Bohater „Latarnika”, Skawiński, brał udział w:

- A) powstaniu listopadowym
- B) wydarzeniach Wiosny Ludów
- C) węgierskim powstaniu narodowym
- D) rewolucji październikowej

28. Nowelę jako gatunek literacki charakteryzuje:

- A) wielowątkowy przebieg zdarzeń
- B) punkt kulminacyjny
- C) brak narratora
- D) puenta

29. Bohaterowie „Kamizelki” Bolesława Prusa są wobec siebie:

- A) oschli
- B) życzliwi
- C) wrodzy
- D) serdeczni

30. Holden, bohater powieści pt. „Buszujący w zbożu”, to chłopiec, który:

- A) lekcewał naukę w szkole
- B) kochał swą młodszą siostrę
- C) krytycznie oceniał świat i siebie
- D) buntował się przeciw zakłamaniu